RNI No.MAHBIL/2009/31747

Reg. No. MH/MR/South-326/2010-12

महाराष्ट्र शासन राजपत्र
असाधारण भाग एक-ल

वर्ष ३, अंक १७(२)] शनिवार, मे ७, २०११/वैशाख १७, शके १९३३ [पृष्ठे ७

किंमत : रुपये १३.००

असाधारण क्रमांक ४९

प्राधिकृत प्रकाशन

(केंद्रीय) औद्योगिक विवाद अधिनियम व मुंबई औद्योगिक संबंध अधिनियम यांखालील (भाग एक, चार-अ, चार-ब आणि चार-क यांमध्ये प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचना, आदेश व निवाडे यांव्यतिरिक्त) अधिसूचना, आदेश व निवाडे.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ७ मे २०११

अधिसूचना

किमान वेतन अधिनियम, १९४८.

क्रमांक किवेअ ४२०१०/प्र.क्र.१३११/कामगार.-७.---ज्याअर्थी, महाराष्ट्र राज्यातील कोणत्याही " कापूस पिंजणे व दाबणे उद्योग " या रोजगारात असलेल्या (यात यापुढे ज्याचा " उक्त अनुसूचीत रोजगार " असा उल्लेख करण्यात आलेला आहे.) कामगारांना देय असलेले किमान वेतन दर शासन अधिसूचना, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, क्रमांक किवेअ-१०२००६/(३९६)/कामगार-७, दिनांक २० नोव्हेंबर २००६ अन्वये पुनर्निर्धारित केले आहेत. (सदर अधिसूचनेस याचिका क्र. ५३५६/२००७ मध्ये मा. उच्च न्यायालय खंडपीठ, नागपूर यांनी स्थगिती आदेश दिलेले आहेत) ;

आणि ज्याअर्थी, महाराष्ट्र शासनाने, पुनर्विलोकन करून उक्त अनुसूचीत रोजगारातील कामगारांना देय असलेले किमान वेतन दर पुनर्निर्धारित करण्याचे ठरविलेले आहे.

त्याअर्थी, आता, किमान वेतन अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा ११) हा महाराष्ट्र राज्यास लागू करताना, त्याच्या कलम ३ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ब) आणि कलम ५ च्या पोट-कलम (२) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, शासन अधिसूचना, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, क्रमांक किवेअ १०९८/प्र.क्र.३९६/कामगार-७, दिनांक ८ सप्टेंबर २००८ मध्ये प्रसिद्ध झालेल्या प्रस्तावाच्या संबंधात मिळालेली सर्व अभिवेदने विचारात घेतल्यानंतर आणि सल्लागार मंडळाचा सल्ला विचारात घेतल्यानंतर महाराष्ट्र शासन याद्वारे दिनांक ७ मे २०११ पासून उक्त रोजगारांत नोकरीत असलेल्या या सोबत जोडलेल्या अनुसूचीच्या स्तंभ (२) मध्ये नमूद केलेल्या कामगारांच्या वर्गाला त्या अनुसूचीच्या स्तंभ (३) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे वेतनाचे किमान दर निश्चित करीत आहे :—

अनुसूची

अ. क्र. (१)	कामगारांची वर्गवारी (२)	मूळ किमान वेतन दर (दरमहा रुपये) (३)		
		परिमंडळ-१	परिमंडळ-२	परिमंडळ-३
१	कुशल	५,२००	५,०००	४,८००
२	अर्धकुशल	४,७००	४,५००	४,३००
३	अकुशल	४,२००	४,०००	३,८००

स्पष्टीकरण.—या अधिसूचनेच्या प्रयोजनार्थ, —

(ए) **परिमंडळ-१.**—महाराष्ट्र राज्यातील 'अ' व 'ब' वर्ग महानगरपालिका हद्दीमधील सर्व क्षेत्रांचे मिळून होईल.

(बी) **परिमंडळ-२.**—महाराष्ट्र राज्यातील 'क' व 'ड' वर्ग महानगरपालिका, 'अ' वर्ग नगरपरिषदा व सर्व छावणी क्षेत्रांचे मिळून होईल.

(सी) **परिमंडळ-३.**—परिमंडळ-१ व २ वगळून राज्याच्या उर्वरित सर्व क्षेत्रांचे मिळून होईल.

(डी) रोजंदारीवर काम करणा-या कामगारांस देय असलेले मजुरीचे किमान दर, तो कामगार ज्या वर्गाचा असेल, त्या वर्गासाठी निश्चित करण्यात आलेल्या मासिक मजुरीच्या दरांना २६ ने भागून येणारा भागाकार नजिकच्या पैशापर्यंत पूर्णांकात करून काढण्यात येईल.

(इ) "अर्धवेळ काम करणा-या कामगारांना देय असलेल्या प्रतितास किमान वेतनाचा दर तो कामगार ज्या वर्गवारीचा असेल, त्या वर्गवारीच्या रोजंदारी किमान वेतनास ८ (तास) ने भागून व त्यात १५ % वाढ करून तसेच येणारी रक्कम नजिकच्या पैशापर्यंत पूर्णांकात परिवर्तित करण्यात येऊन काढण्यात येईल."

(एफ) किमान वेतनामध्ये साप्ताहिक सुट्टीच्या वेतनाचा समावेश असेल.

(जी) किमान वेतन दरांमध्ये मूळ वेतन दर आणि विशेष भत्ता या सर्व दरांचा समावेश असेल.

(एच) एखादा कुशल कामगार म्हणजे जो स्वतःच्या निर्णय शक्तीनुसार आपले काम कार्यक्षमतेने व जबाबदारीने पार पाडू शकतो असा कामगार.

(आय) अर्धकुशल कामगार म्हणजे सर्वसाधारणपणे नित्याच्या स्वरूपाचे काम करतो की, ज्यामध्ये निर्णय घेण्याची फारशी गरज नसते. परंतु तुलनेने त्याला दिलेले छोटेसे काम की, ज्यामध्ये महत्त्वाचे निर्णय इतरांकडून घेतले जातात असे काम योग्य रीतीने पार पाडण्याची आवश्यकता असते. मर्यादित व्याप्तीचे नित्याचे काम पार पाडणे हेच त्याचे कर्तव्य असते.

(जे) अकुशल कामगार म्हणजे, ज्यास लहानसा किंवा स्वतंत्र निर्णय घेणे आणि पूर्वानुभव असणे आवश्यक नाही. परंतु तरीही व्यावसायिक परिस्थितीची माहिती असणे आवश्यक आहे, असे सध्या कर्तव्य पालनाचा अंतर्भाव असलेले काम करणारा कामगार म्हणून त्याच्या कामासाठी शारीरिक परिश्रमाशिवाय निरनिराळ्या वस्तूंची किंवा मालाची त्याला चांगली माहिती असणे आवश्यक असेल.

परिशिष्ट

महाराष्ट्र राज्यातील १० केंद्रांचा सरासरी ग्राहक मूल्य निर्देशांक (नवीन मालिका १९८२=१००) हा उक्त अनुसूचीत रोजगारात नोकरीत असलेल्या कामगारांना लागू असलेला व राहणीमान निर्देशांक असेल, महाराष्ट्र शासनाने नियुक्त केलेला सक्षम प्राधिकारी, १ जानेवारी आणि १ जुलै रोजी सुरू होणा-या प्रत्येक सहामाहीच्या समाप्तीनंतर त्या सहा महिन्यांसाठी उक्त कर्मचा-यांना लागू असलेल्या राहणीमान निर्देशांकाची सरासरी काढील आणि ७१४ निर्देशांकांवर अशा प्रत्येक अंकाच्या वाढीसाठी ज्या सहामाहीच्या संबंधात अशी सरासरी काढण्यात आलेली असेल, त्या सहा महिन्यालगत पुढील सहामाहीसाठी उक्त कर्मचा-यांना देय असलेला विशेष भत्ता (यात यानंतर ज्याचा " राहणीमान भत्ता " असा निर्देश करण्यात आला आहे.) सर्व परिमंडळाच्या संबंधित दरमहा रुपये ५.२५ या दराने असेल.

२. सक्षम प्राधिकारी, **शासकीय राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे उपरोक्त प्रमाणे हिशोब करून काढलेला राहणीमान भत्ता जेव्हा जानेवारी ते जून या कालावधीतील प्रत्येक महिन्यासाठी देय असेल, तेव्हा जानेवारी महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यामध्ये आणि जेव्हा जुलै ते डिसेंबर या कालावधीतील प्रत्येक महिन्यासाठी देय असेल, तेव्हा जुलै महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यामध्ये जाहीर करील :

परंतु सक्षम प्राधिकारी, किमान वेतन दर निश्चित केल्याच्या दिनांकापासून देय असलेल्या राहणीमान भत्ता, जून किंवा डिसेंबर अखेरपर्यंतच्या किंवा यथास्थिती, किमान वेतन दर निश्चित करण्यात आल्याच्या दिनांकानंतर लगेचच जाहीर करील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

बा. शि. वानखेडे,
शासनाचे उप सचिव.

In pursuance of clause (3) of Article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No. MWA. 42010/CR-1311/LAB-7, dated the 7th May 2011 in the *Maharashtra Government Gazette*, Part I-L, Extraordinary is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

B. S. WANKHEDE,
Deputy Secretary to Government.

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT
Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 7th May 2011

NOTIFICATION

MINIMUM WAGES ACT, 1948.

No. MWA.42010/CR-1311/LAB-7.— Whereas by Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No. MWA. 1098/CR-396/LAB-7, dated the 20th November 2006, the Government of Maharashtra has revised the minimum rates of wages payable to the employees employed in the scheduled employment *viz* Employment in any cotton gining or cotton pressing manufactory (hereinafter referred to as "the said scheduled employment") in the State of Maharashtra (In Writ Petition No. 5356/2007, the Hon'ble High Court, Bench Nagpur has stayed the Notification) ;

And whereas, the Government of Maharashtra, having reviewed the minimum rates of wages payable to the employees employed in the said scheduled employment, considers it necessary to revise them further.

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by clause (*b*) of sub-section (*1*) of section 3, read with sub-section (*2*) of section 5 of the Minimum Wages Act, 1948 (XI of 1948), in its application to the State of Maharashtra, the Government of Maharashtra after considering all the representations received in respect of the proposal published in the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department,

No. MWA.1098/CR-396/Lab-7, dated the 8th September 2008, after consulting the Advisory Board, hereby revises with effect from 7th May 2011, the minimum rates of wages payable to the employees employed in the said scheduled employment and refixes them, as set out in column (3) of the Schedule appended hereto, as the minimum rates of wages payable to the class of employees mentioned against them in column(2) of the said Schedule :—

Schedule

Sr. No. (1)	Class of Employees (2)	Minimum Rates of Wages per month (rupees) (3)		
		Zone-I	Zone-II	Zone-III
1	Skilled	5,200.00	5,000.00	4,800.00
2	Semi-skilled	4,700.00	4,500.00	4,300.00
3	Unskilled	4,200.00	4,000.00	3,800.00

Explanation.—For the purposes of this notification,—

(*a*) *Zone I* shall comprise of the areas falling within the local limits of all 'A' and 'B' class Municipal Corporations ;

(*b*) *Zone II* shall camprise of the areas falling within the local limits of all 'C' and 'D' class Municipal Corporations, 'A' class Municipal Councils and cantonment areas ;

(*c*) *Zone III* shall comprise of all other areas in the State which are not included in *Zone I* and *Zone II* ;

(*d*) the minimum rates of daily wages payable to an employee employed on daily wages shall be computed by dividing the minimum rates of monthly wages fixed for the class of employees to which he belongs by twenty-six, the quotient being stepped up to the nearest *paisa* ;

(*e*) the minimum rates of hourly wages payable to part-time employee shall be computed by dividing the daily rates of minimum wages applicable to the concerned class of employees, by eight (hours), with 15% rise in it and quotient being stepped up to the nearest *paisa* ;

(*f*) the minimum rates of wages shall be inclusive of payment of remuneration in respect of weekly day of rest ;

(*g*) the minimum rates of wages shall consist of basic rates, the Cost of Living Allowance, the cash value of concession, if any ;

(*h*) a skilled employee is one who is capable of working efficiently, of exercising considerable independent judgment and discharging his duties responsibly ;

(*i*) a semi-skilled employee is one, who does work generally of a well defined routine nature, wherein the major requirement is not so much of the judgment, skills and dexterity, but of proper discharge of duties assigned to him for a relatively narrow job and important decisions are made by others. His work is thus limited to the performance of routine operation of limited scope ;

(*j*) an unskilled employee is one, who does operations that involve the performance of simple duties which require the exercise of little or no independent judgment or previous experience although a familiarity with the occupational environment is necessary. His work may thus require, in addition to physical exertion, familiarity with a variety of articles or goods.

APPENDIX

1. The Average Consumer Price Index Number in respect of ten centres in the State of Maharashtra for working class (New Series 1982=100) shall be the Cost of Living Index Number applicable to the employee employed in the said Scheduled Employment. The Competent Authority appointed by Government shall, after the expiry of every six months commencing on the first day of January and the first day of July, calculate the average of the Cost of Living Index Number applicable to the said employee for these six months and ascertain the rise of such average over 714 points. For such rise of every point, special allowance (hereinafter referred to as "the Cost of Living Allowance") payable to the employees in the said Scheduled Employment for each of the six months immediately following six months in respect of which such average has been calculated at the rate of Rs. 5.25 per month in respect of all Zones.

2. The Cost of Living Allowance computed as aforesaid shall be declared by the Competent Authority by notification in the *Official Gazette* in the last week of July when such allowance is payable for each of the months from July to December and in the last week of January when such allowance is payable for each of the months from January to June :

Provided that, the Competent Authority shall declare the cost of living allowance payable in respect of the period from the date of fixation of the rate of minimum wages to the end of December or June, as the case may be, immediately after the said date with effect from which the minimum rates of wages are fixed.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

B. S. WANKHEDE,

Deputy Secretary to Government.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004. EDITOR : SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI.